

dorim, remarcabilă. Pe partituri mai puțin generoase, Radu Panamarenco și Eugen Mazilu reușesc creații meritorii: un umor cald, bonom, la primul, dezinvoltură și instinct scenic la cel de al doilea. Bine construite, deși fără o notă foarte personală, personajele realizate de Dorina Brădescu, Ion Apostolu, Radu Neag, Mircea Olariu, Gheorghe Doroftei, Viki Andronescu schițează cu finețe, cu necesară discreție, profilul eroinei sale — femeie timorată, umilită veșnic de un soț tiranic, păstrind însă un fond de demnitate, de puritate sufletească.

Inadecvat în spectacol este cadrul scenografic realizat de Constantin Russu, total neutru, dezarmant de convențional.

CRISTINA CONSTANTINIU

Teatrul Dramatic din Baia Mare

AVRAM IANCU

de Pavel Bellu

Aureolat, în vechile cintece și balade populare, Avram Iancu se impune ca o permanentă prezență în spiritualitatea românească. Exemplul său de eroism nu încetează să fie punct de pornire și argument multor inspirații de azi ale cărturarilor, cu osebire ale celor din Ardeal care-i fructifică moștenirea dincolo de timp — de cei peste o sută douăzeci de ani de când a intrat în lumea de lumină a legendelor — și dincolo de producțiile folclorice, a căror substanță emoționantă persistă nealterată.

Drama acestui bărbat, cu înaltele ei semnificații patriotice și umaniste a atras, de altfel, de mult timp interesul creator al scriitorilor și al oamenilor de teatru. Unii s-au lăsat purtați de spontanele aventuri lirice, ca bunăoară Ioana Pop Florantin, care scrie un *Avram Iancu Regele Carpaților*, tragedie în cinci acte, „după legende, istorie și comunicări personale”; alții mai ambițioși s-au încercat în lucrări mai elaborate; așa, de pildă, Tiron Albanî cu drama *Craiul munților*, editată în 1934 de Cercul ziaristilor orădeni. Desigur, aceste lucrări, păcătuiind adesea prin neîndemănare dramatică, deși animate

de cele mai nobile intenții, nu pot fi comparate cu drama lui Lucian Blaga, care l-a inclus deliberat pe erou într-un cadru specific baladesc. Mai de curind, figura și personalitatea lui Avram Iancu sînt ilustrate într-o modalitate nouă de interpretare, nouă și din perspectiva filozofică-istorică și din perspectiva poetică-dramatică. Așa sînt actul *Iancu la Hălmașiu* de Paul Everac, drama în șapte tablouri a lui Al. Voitin, *Avram Iancu sau Calvarul biruinței*, actul lui Dan Tărchilă, *Legenda lui Avram Iancu*.

Am notat doar cîteva titluri dintr-o bibliografie mult mai numeroasă (între ultimele contribuții, notabilă fiind și aceea a orădeanului Stelian Vasilescu), tocmai pentru a ne legitima interesul cu care am întîmpinat, la teatrul din Baia Mare, textul dramatic datorat de astă dată lui Pavel Bellu, și curiozitatea de a descoperi în Avram Iancu al său aspecte eventuale noi ale legendarului erou. Drama lui Pavel Bellu urma să marcheze, în mod festiv, pe scena Teatrului Dramatic din Baia Mare, în seara premierei, 1 decembrie 1972, omagiul adus de artiștii maramureșeni unuia dintre cei mai străluciți luptători pentru unitatea națională a românilor. Izbitoare în această lucrare este însă discursivitatea textului, iar pe planul construcției dramatice, sprijinul prea firav și rar pe momente de tensiune — și acestea nu totdeauna de reală autenticitate artistică. Așa fiind, piesa aduce prea puțin nou în contextul lucrărilor din ultimii ani (în parte citate) inspirate de figura lui Avram Iancu. Replicile rămîn la suprafață, risipite între mult prea multe personaje. Piesa are aerul că ar încerca reconstituirea unor momente dintr-o posibilă biografie a lui Avram Iancu. Eroul inchipuit de autorul clujean își manifestă personalitatea mai ales în relațiile încordate dintre el și camarazii săi, nu întotdeauna dispuși ori capabili să-l înțeleagă ori să-l aprobe; acest Avram Iancu, al lui Pavel Bellu, în loc să se înalțe cu semeție, este, astfel, tot mai mult stînjinit de un soclu de cuvinte — prea mari și prea solemne — care-l desparte de preopinienții săi; și faptul este cu atît mai stînjinitor, cu cît autorul dovedește, acolo unde se lasă călăuzit de cunoașterea realității, că știe și izbuțește să construiască: tipurile de oameni din popor.

Punerea în scenă nu s-a depărtat de condiția piesei, deși scenograful Mircea Matcaboji, trecînd peste (sau împlinînd) intențiile regiei, a construit un decor sugestiv, abil, semnificativ pentru atmosfera unui bun spectacol cu o piesă istorică. Ceea ce n-a împiedicat însă, pe rezizorul Marins Popescu, să evite în spectacol nota grandilocventă și retorică, notă pe care costumele desenate de Edith Schrantz-Kunovits o accentuează cu tăietura și culorile lor operetistice.

Desigur, prezența de prim-plan în spectacol este aceea a interpretului lui Avram Iancu, Vasile Prisăcaru i-a asigurat lui

Avram Iancu (înuta corespunzătoare intențiilor acestui spectacol; s-a lăsat însă prea ușor furat în unele situații de ispita pozei, apăsînd frecvent, (chiar și acolo unde s-ar fi convenit să pună surdina) pe grimase și pe gesturi de un patetism discutabil. Din-cre partenerii săi i-am remarcat, pentru compoziții nu lipsite de o bună știință a nuanțelor expresive, pe Cornel Mititelu (Axente Sever), Ion Săsăran (Centurionul Marcu Toader), Mircea Graur (Centurionul Lar Brad), Tzenca Velceva-Binder (Pelaghia Roșu, căpitana buciumanelor), Antoniu Pavel (Un moț). Din restul numeroasei distribuții, mențiunile sînt dificil de făcut, atîta timp cît e vorba de interpretări nediferențiate ale unor tipuri diferite.

DUMITRU NEGREANU

Teatrul de Stat din Ploiești

DESPOT VODĂ

de Vasile Alecsandri

După premiera cu *Cuza Vodă* de Mircea Ștefănescu, afișul Teatrului Dramatic din Ploiești ne invită la o nouă montare, de astă dată din patrimoniul clasicilor noștri.

Dacă în *Cuza Vodă* Marcel Anghelescu a fost un memorabil Moș Roată, în *Despot Vodă* a preluat bagheta regizorală, reușita spectacolului dovedind o mîna sigură, competentă.

În viziunea regizorală a reputatului actor, spectacolul aventurii tragice a lui Eraclid are gravitate și e ferit cu grijă de a accente strident patetice. Decorurile lui Vintilă Făcăianu (a căror tentă ruginie de toamnă le dă o notă de distinsă eleganță) se înscriu organic în atmosfera gravă a piesei. (Din păcate nu putem spune același lucru despre costume; linia și culoarea lor fiind mai adecvate unei feerii.)

Distribuția a fost, în general, dăruită, chiar dacă nu ne-a scutit de o dezamăgire privind exercițiul, poate chiar „știința” de a spune versuri — dezamăgire de altfel, opozabilă nu doar actorilor ploieșteni, cînd au a roști versuri.

Corneliu Revent a izbutit, printr-o inspirație rezolvare a dificilului rol al lui Al

dru Lăpușeanu, să „joc” dubla mască a personajului, aflat în continuă veghe și care, știindu-se dușmănit, dușmănește și pîndește la rindu-i. Eusebiu Ștefănescu, în nu mai puțin dificilul rol al lui Despot Vodă, a știut să-i confere convenita aură romantică fără a-l limita însă la gest și patos grandilocvent. O notă aparte pentru Lupu Buznea, interpretul aceluia personaj de mare suculență și culoare, Ciubăr Vodă; calitățile compoziționale ale actorului ne îndreptățesc să-l dorim abordînd și alte partituri de simi-lară solicitare a talentului său. Figură cu funcție — aș spune — de catalizator al acțiunii. Moțoc a pierdut însă mult datorită interpretării inegale a actorului Mircea Aramă. Pe aceeași linie, a inconșvenței, se înscrie I. Moreni, interpretul lui Laski, rivnitorul la bogățiile Moldovei. Nora Popescu, Emilia Dobrin și Liana Dan Riza (interpretele rolurilor feminine — Rucsandra Doamna, Ana și Maica Fevronia) au fost corecte. Voluntară, mînată de ambiția măririi, Carmina s-a impus prin interpretarea plină de temperament a Lilianei Welter. Din rîndul boierilor (interpretare, în genere, corectă, calmă) s-a desprins figura lui Tomșa, impunătoare, măreață, convingătoare în credința ce-l animă față de pămîntul strămoșesc. Aceste date găsindu-și o reușită rezolvare în interpretarea actorului Radu Dumitrescu.

În ansamblu, spectacolul reușește să convingă, să închipuie imaginea plină de dramatism a unei Moldove sfîrțecate pe dinăuntru de uneltirile boierilor trădători de țară și rivnită dinafară de ambițiosul Despot Eraclidul.

Astfel de spectacole — bucurîndu-se de mai mari sau mai mici reușite artistice — prin respectul cu care tratează valorile dramaturgiei noastre clasice, constituie, în primul rînd, acte de cultură, eforturi ce se alătură școlii, pentru a sluji deopotrivă înaltelor idealuri patriotice, în care se cer educați cu deosebire spectatorii elevi, și educației lor estetice, necesară ca să devină spectatorii maturi și exigenți de mîine. Asemenea spectacole sînt, în adevăr, în măsură a transforma lor de atracție, în mijloace de ilustrare și de înălțătoare cunoaștere a trecutului. Este, desigur, meritul principal al spectacolului de la Ploiești, lucrat cu vădit simț de răspundere, în această lumină.

IRINA TOMA-CONSTANTINESCU

